

Формування всесторонньо розвиненої особистості студентів неможливе без формування в них естетичних смаків. Вміння сприймати, оцінювати та створювати прекрасне дозволяє людині не тільки отримувати задоволення від творення, а й підносить людину на новий, більш високий щабель інтелектуального та духовного розвитку. Естетика, як наука про прекрасне, має під собою глибинний філософський зміст, а естетичне виховання наділяє особистість більш глибинним розумінням світу навколо нас та більш ґрунтовним та цілісним розумінням самого себе.

Проблема боротьби та взаємодії науки та духовності завжди турбувала вчених різних часів, так Г. Гегель вважав, що естетичні категорії ключовим компонентом пізнання людського духа., І. Кант писав, що геній існує лише в мистецтві Й. Фіхте висловлювався, що цілісна особистість формується через мистецтво.

Хоча філософи розбігаються в шляхах вирішення проблеми духовного розвитку, проте всі додержуються ідеї про можливість створення науки лише високодуховною особою. Через творче відношення до дійсності людина розширює свої можливості пошуку та створення нових раніше не існуючих рішень та втілення геніальних ідей в повсякденне життя різних галузей науки та техніки.

Естетичне виховання – педагогічна діяльність, спрямована на формування здатності сприймати і перетворювати дійсність за законами краси. Метою естетичного виховання є високий рівень естетичної культури особистості, її здатність до естетичного освоєння дійсності, естетичної діяльності [1, с.143].

В психолого-педагогічній літературі можна виокремити наступні принципи естетичного виховання: всезагальності, комплексності, творчої самодіяльності, виявляється у здатності переносити набуті навички на виконання будь-якої справи, діагностування, діяльнісно-дієвий, коригувальний, конкретно-методичні, які сприяють естетичному збагаченню та виявленню творчих нахилів [2, с. 142].

Саме тому, важливим стає діяльність педагога в формуванні, діагностуванні та коригуванні естетичних смаків та нахилів студентів. Зміст та специфіка занять з «Основ харчових технологій» дозволяють широко застосовувати виховні впливи під час вивчення тем, пов'язаних із сервіруванням столу, вивченні квілінгу, оформленні страв, виборі та підборі кольорової гами при формуванні страви, культури праці.

Список використаної літератури

1. Естетичне виховання дітей та молоді: теорія, практика, перспективи розвитку: збірник наукових праць / за ред. О. А. Дубасенюк, Н. Г. Сидорчук. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. 560 с.
2. Чепіль М. М., Паласевич І. Л. Теоретичні засади естетичного виховання підлітків. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія.* 2012. Випуск 36. С. 139-143.

УДК 373.5.015.31:111.852-044.227

ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ В УМОВАХ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Пригодій Алла Володимирівна
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
м. Чернігів

Анотація. В статті розглядається проблема естетичного виховання учнів на уроках трудового навчання та Технології. Досліджено вплив профільного навчання на естетичне виховання школярів. Зроблено акцент на шляхи та методи підвищення ефективності проведення занять трудового навчання та Технології з естетичного виховання учнів.

Ключові слова: естетичне виховання, трудова підготовка, творча праця, профільне навчання.

На сучасному етапі суспільного розвитку спостерігається значний інтерес до досліджень в галузі культури та виховання. Вчені пояснюють цей факт тим, що в суспільній свідомості відбулися серйозні зміни. Час змін загострив соціальні, національні суперечності, змусив багатьох дослідників звернутися до проблем формування духовної культури, виховання молодого покоління в світлі моральних і естетичних цінностей, вивчення історичної спадщини минулих епох.

Головне завдання сучасної освіти – всебічно гармонійно розвинена особистість. А гармонійний розвиток неможливо уявити без естетичного виховання.

Естетичне виховання є складовою частиною виховного процесу і представляє собою систему заходів, спрямованих на вироблення і вдосконалення у людини здатності естетично сприймати, правильно розуміти, оцінювати і створювати прекрасне та високе у житті й трудовій діяльності. Важлива роль естетичного виховання полягає в тому, що з його допомогою створюється і підтримується гармонія духовного світу особистості.

У зв'язку з цим важливого значення набуває осмислення конкретних питань естетичного виховання і естетичної діяльності та базових теоретичних засад формування естетичної культури особистості.

Проблемам естетичного виховання, пошуку його вдосконалення присвячені роботи таких педагогів, як К.В. Гавриловця, М.В. Гончаренка, О.В. Гулиги, Д.М. Джол, М.П. Капустіна, Д.Ю. Кучерука, Б.Т. Ліхачова, Л.Т. Левчука, В.М. Шацької, Г.П. Шевченка, А.Б.Щербо.

Не дивлячись на те, що багато дослідників вивчали проблему естетичного виховання, ми вважаємо, що дану проблему не вирішено до кінця й зробимо спробу дослідити, як в умовах профільного навчання відбувається естетичний розвиток особистості.

Метою статті є розглянути шляхи естетичного виховання старшокласників в умовах профільного навчання.

Зміст естетичного виховання передбачає:

- розуміння краси в навколишній дійсності, природі, трудовій діяльності, як у школі так і за її межами;
- емоційне сприймання різних видовищ тем, кінофільмів, вистав, концертів, пам'яток культури, архітектури, дбайливе ставлення до них;
- розвиток нахилів до художньої творчості, творчої фантазії, гумору;
- додержання елементів культури поведінки, прагнення до охайного вигляду, художнє оформлення виробів [4].

Вчений-педагог Б.Т. Ліхачов особливої уваги надає виховним можливостям праці, мистецтва у формуванні естетичної культури учнів. У своїй праці «Теорія естетичного виховання школярів» він особливо уважно розглядає два шляхи естетичного виховання учнів:

- естетичне виховання у процесі навчання;
- естетичне виховання у позакласній та позашкільній роботі.

Серед методів естетичного виховання він виділяє три групи:

- методи забезпечення естетичного сприймання (демонстрація, аналіз, повторне сприйняття);
- методи практичного навчання (пояснення, показ, вправи);
- методи художньо-творчої діяльності (обґрунтування задуму, виконання творчих завдань, критичний аналіз твору) [2, с.132-137].

Третя група включає к себе предмети трудового навчання та Технології.

Все більше уваги в українській освіті приділяється профільному навчанню і це не випадково. Одне з основних переваг профільного навчання – можливість враховувати інтереси дитини, її індивідуальність, неповторність. Профільна школа дозволяє створювати умови для навчання старшокласників відповідно за їх професійними намірами щодо продовження освіти.

Профільне навчання - засіб диференціації та індивідуалізації навчання, коли за рахунок змін в структурі, змісті та організації освітнього процесу більш повно враховуються інтереси, схильності і здібності учнів, створюються умови для освіти старшокласників відповідно до їх професійних інтересів та намірів щодо продовження освіти. Профільне навчання спрямоване на реалізацію особистісно-орієнтованого навчального процесу. При цьому істотно розширюються можливості вибудовування учнем власної, індивідуальної освітньої траєкторії.

Програма технологічного профілю навчання за спеціалізацією «Швейна справа» призначена для формування ключових та проектно-технологічних компетентностей старшокласників; подальшого свідомого вибору професії швачки або споріднених професій; відродження та творення національних культурно-історичних традицій українського народу; реалізації проектно-технологічної діяльності в соціально-комунікативній взаємодії з іншими [3].

Саме на уроках Технології виникає можливість розкрити і показати школярам взаємовідношення між виробництвом, технікою, технологією і мистецтвом. І це цілком закономірно, адже сприйняття і розуміння людиною прекрасного виникло, головним чином, у процесі трудової діяльності. У праці людина діставала задоволення від успішних творчих, фізичних і розумових зусиль, від корисності вдосконалення особисто виготовлених предметів, перетворення доквілля.

Щоб показати повною мірою красу праці, необхідно її педагогічно правильно організувати. Така організація повинна бути системною і обов'язково передбачити такі елементи: мету, зміст і процес праці, результат праці, відносини, які виникають в результаті праці.

Кожний елемент педагогічної системи повинен нести естетичне навантаження в тісному взаємозв'язку з іншими елементами системи: мета праці - з її процесом, процес - з результатом, результат - з особистими відносинами, відносини - з якостями особистості. Ідеальна сторона процесу праці полягає в тому, що, виконуючи будь-яку роботу, школярі повинні мати в своїй уяві ідеальний образ виробу.

У будь-якій праці учні мають вчитися творчості, творчому підходу в організації практичної діяльності, в конструюванні, в моделюванні та оздобленні виробу, у створенні нових композицій, форм, кольорових та інших рішень відповідно до законів естетики, що сприяє розвитку естетичних смаків. Але, як відомо, праця буває не завжди легкою, іноді це напружений і стомлюючий процес. Та творчість у ній, вираження учня в практичній діяльності творчою особистістю, є тим самим естетичним моментом, який породжує відчуття краси і робить працю прекрасною.

Під час виготовлення швейного виробу учень думає не тільки про зручність конкретного виробу, а й про зовнішній вигляд. Продумуючи виготовлення об'єкта праці за законами краси, намагаючись зробити його естетичним, учень відкидає усе зайве, шукає найдосконаліші форми.

До критеріїв естетичної вихованості учнів відносять:

- наявність естетичних ідеалів;
- наявність художнього смаку (здатність відчувати і оцінювати досконалість або недосконалість);
- здатність до глибокого переживання естетичних почуттів;
- здатність до естетичних міркувань;
- художньо-естетична творчість школярів [1, с. 37].

Трудове навчання в школі – не самоціль, воно повинно бути підпорядковано ідеї всебічного розвитку особистості, воно повинно бути одним із основним засобів естетичного

виховання. Мало озброїти учнів повними вміннями і навичками по виготовленню виробів, виконуючи відповідні технологічні операції. Потрібно пробудити в них внутрішній інтерес до праці, естетичний смак до краси предметного світу, озброїти чітким естетичним ідеалом, викликати прагнення до активної участі в творчості за законами краси.

Висновки. З метою підвищення ефективності проведення занять трудового навчання та Технології з естетичного виховання учнів доцільно звернути увагу на вирішення таких завдань у навчально-виховному процесі як збагачення рівня загальної культури учнів; формування естетичного ідеалу; ознайомлення учнів з критеріями краси, які існують у суспільстві; розвиток естетичних почуттів, духовно-естетичних потреб учнів; розвиток умінь сприймати і оцінювати красу; розвиток бажання створювати красу власними руками.

Список використаної літератури

1. Естетика: навч. посібн. / Колесніков М. П. та ін. За ред. В. О. Лозового. Київ, 2007. 205 с.
2. Лихачов Б. Т. Теория эстетического воспитания школьников. Москва, 1985. 217 с.
3. Програма для закладів загальної середньої освіти щодо викладання предмету «Технології» профільного рівня за спеціалізацією «Швейна справа» в 10-11 класах
4. Разумный В. А. Эстетическое воспитание. Москва, 1969. 85 с.
5. Шевченко Г. П. Эстетическое воспитание в школе. Киев, 1985. 144 с.

УДК 371.3:74

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-КОНСТРУКТОРСЬКИХ УМІНЬ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Очеретинюк Тетяна Михайлівна

Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка,
науковий керівник: Пашечко Михайло Іванович, доктор технічних наук, професор
м. Кременець

Анотація. У статті обґрунтовується важливість та розкриваються особливості реалізації художньо-конструкторської діяльності учнів як основи розвитку їх творчих здібностей та формування художньої культури. Також визначаються методичні особливості та підходи щодо формування художньо-конструкторських умінь учнів у процесі трудового навчання.

Ключові слова: художнє проектування, художньо-конструкторська діяльність, трудове навчання, творчий потенціал, творчі здібності.

У сьогоднішні час спостерігається процес бурхливого розвитку дизайну, який помалу входить майже у всі сфери людської діяльності. Саме тому досить важливою і актуальною постає проблема формування всесторонньо розвиненої особистості, якій притаманним, з поміж іншого, буде високий рівень культури та сформований творчий художньо-естетичний потенціал.

У цьому контексті особливого значення набуває художньо-конструкторська підготовка школярів, що в першу чергу передбачає їх залучення до художнього проектування, дизайну, творчості. Під творчою художньо-конструкторською діяльністю учнів розуміється процес самостійного створення (від виникнення ідеї до її практичного втілення) елементів духовно-матеріального світу людини з урахуванням усіх основних вимог та етапів художнього